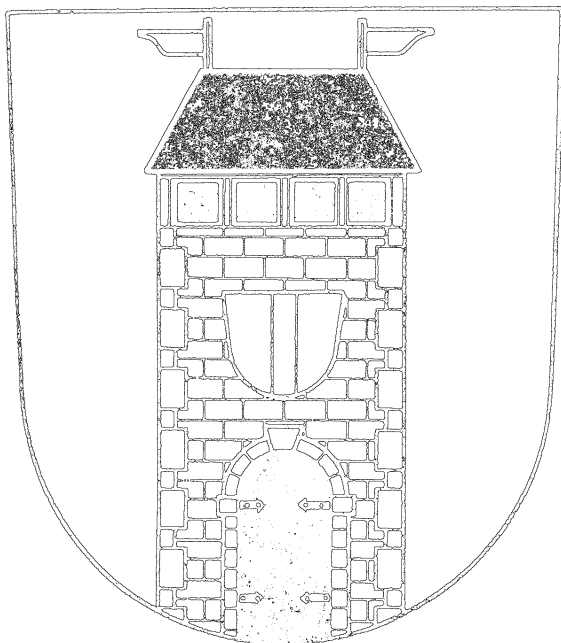

Budišovský zpravodaj

4/2000

VOLBY 2000 V BUDIŠOVĚ

Voleb krajského zastupitelstva a 1. kola voleb do Senátu se v Budišově z 878 zapsaných voličů účastnilo 305 osob, což je 34,74 % účast. Výsledky hlasování:

Krajské volby				
Budišov			Jihlavský kraj	
strana	hlasy	procenta	procenta	počet mandátů
ČSSD	111	37,24	11,47	6
Čtyřkoalice	90	30,20	25,46	13
ODS	32	10,73	18,85	10
KSČM	30	10,06	20,00	10
SNK	17	5,70	12,93	6
Strana venkova	7	2,34	} v zastupitelstvu nebudou	
Prosperita Vysočiny	5	1,67		
SŽJ	3	1,00		
Humanistická aliance	2	0,67		
ČSNS + Nezávislí	1	0,33		

Ke zvolení blahopřejeme panu Ladislavu Pét'ovi (ČSSD, Budišov).

Senát				
v Budišově			ve volebním obvodě Třebíč	
kandidát	hlasy	procenta	procenta	2. kolo voleb
Ing. P. Janata (Čtyřkoalice)	96	35,82	33,82	postupuje
M. Mašek (ČSSD)	56	20,89	15,58	
MUDr. J. Mužík (ODS)	54	20,14	20,10	
Ing. P. Kovačik (KSČM)	50	18,65	24,94	postupuje
L. Kramolišová (bezpartijní)	12	4,47	5,53	

Ke druhému kolu senátních voleb se v Budišově dostavilo 190 voličů (účast 21,64 %). Z nich se 135 vyslovilo pro kandidáta Čtyřkoalice, pana Ing. Janatu (71,05 %). Komunistický kandidát Ing. Kovačik získal 55 hlasů (28,95 %). Novým senátorem se tedy stal Ing. Janata (poměrem hlasů za třebíčský volební obvod celkem 65,1 : 34,9 %).

INFORMACE OBECNÍHO ÚŘADU

Z obecního zastupitelstva

Na zasedání dne 2. listopadu 2000 informoval pan starosta o některých skutečnostech, které vyplývají z reformy veřejné správy. V souvislosti se zrušením okresních úřadů a s přechodem jejich funkcí na kraje, popř. na pověřené městské a obecní úřady je předpoklad, že okres Třebíč bude rozdělen na menší celky. Náš region by měl patřit částečně pod Třebíč, částečně pod Velké Meziříčí (území od Rudíkova na sever), ve hře ještě zůstává také Náměšť nad Oslavou. Budišov by měl spadat pod Třebíč. Zájmem obce je, aby i poté stavební úřad zůstal v Budišově. Náměstkyně ministra vnitra p. Strecková předala starostům dotazník, v němž se k reformě mohou vyjádřit.

Pan starosta hovořil o postupu prací na investičních akcích. Na pátek 3. 11. ohlásil kolaudaci vysokotlaku. Ve středu byl spuštěn středotlak plynu. Tím se stanou funkčními také nově vybudované byty. Nájemní smlouvy jsou připraveny k podpisu. Připravují se výkupy pozemků na stavbu rybníka v Kundelově. Dva rybníky se vyčistí a třetí se mezi nimi postaví. Je schválena dotace na rekultivaci skládky. Dodavatelem je Tipa Třebíč. Skládka má být připravena, aby se mohla na jaře osázet. Pokračují práce na zatravnění fotbalového hřiště. Byl podepsán protokol o vrácení cca 139 ha lesa obci. Zastupitelstvo musí rozhodnout, zda obec bude na lesích hospodařit sama nebo se sdruží s ostatními obcemi, které lesy bývalého lesního družstva nabývají, ke společnému hospodaření. Byl schválen příspěvek pro Český svaz žen Budišov na mikulášskou nadílku pro děti ve výši 3 000 Kč.

ZPRÁVY

V týdnu od 20. 11. se předávaly novým nájemníkům byty postavené v prostorách bývalé pošty (celkem šest, z toho dva třípokojové a čtyři dvoupokojové). Dalších sedm bytů na bývalém obecním úřadě čeká na kolaudaci (měla by proběhnout 8. prosince).

Od pondělí 20. 11. ordinuje v nových prostorách zdravotního střediska MUDr. Bušek, MUDr. Zelinku a MUDr.

Zapletala čeká stěhování v nejbližší době.

Teplo v našich domovech

8. listopadu 2000 v 9.00 hod. došlo k symbolickému zapálení plynu starostou obce Ladislavem Pétou. Stalo se tak v plynové regulační stanici, která stojí pod kostelem.

Vyvrcholilo tak roční úsilí všech, kdo se podíleli na přivedení plynu do Budišova a jeho následném rozvodu k našim domům. Většina z nás vnímala tyto práce spíše prostřednictvím nekonečných výkopů po celé obci. Problémy s tím spojené by mělo vyvážit vědomí, že ještě před několika lety byla plynofikace obce téměř nedostupným snem.

Všem, kdo se na úspěšném ukončení této rozsáhlé akce jakkoli podíleli, patří naše poděkování.

Dokončena byla rovněž stavba vodovodu, který je již v provozu.

Sloup Nejsvětější Trojice

V roce 1993 se podařilo Obecnímu úřadu v Budišově ve spolupráci s referátem kultury v Třebíči a Památkovým úřadem v Brně započít práce na opravě sloupu Nejsvětější Trojice, který byl v dezolátním stavu. Restaurační práce byly zadány akademickému sochaři Martinu Kovaříkovi ze Svatky, s nímž byla uzavřena smlouva o dílo.

První práce začaly 20. ledna 1994, kdy došlo k demontáži soch na balustrádě a jejich převezení do ateliéru M. Kovaříka ve Svatce. V průběhu téhož roku bylo postaveno lešení kolem samotného sloupu, na jehož vrcholu je umístěno sousoší Nejsvětější Trojice. Restaurování provedl pan Kovařík přímo na místě a mohli jste ho při práci vidět.

Následovalo rozebrání a odvoz balustrády. V roce 1998 byly odstraněny stávající základy pod balustrádou .

Ke konečné fázi oprav došlo v letošním roce. V září na již připravené nové základy byla umístěna restaurovaná balustráda (některé její poničené části musely být nově zhotoveny). Začátkem listopadu jsme mohli spatřit navrácení restaurovaných soch a jejich ukotvení v rozích balustrády a v půli listopadu poslední dokončovací práce.

Náklady na restaurování soch činily 870 000 Kč, přičemž obec hradila asi 60 000 Kč a zbylou částku pokryly dotace z okresu.

A tak, po šesti letech práce, je jedna z barokních památek, které naši obec zdobí, opět v plné kráse. Je na nás všech, abychom na ni dávali pozor a zabránili vandalům a zlodějům v jejich zhoubném díle.

Knihovna

Služeb obecní knihovny v roce 2000 využívalo 86 čtenářů, což je o 21 % více než v roce 1999. Knižní fond se rozrostl o 224 svazků. Půjčovním dnem zůstává čtvrtek. Noví čtenáři budou vítáni.

Muzikál The Man

23. září se rozezněla budišovským kulturním sálem hudba. Rockové pašije Adriana Snella provedly rocková skupina Archa a soubor Musica Animata.

Obě představení (v 17.00 a 20.00 hodin) byla v podstatě vyprodána. Návštěvníci si tak mohli v hojném počtu vychutnat atmosféru, kterou se podařilo účinkujícím v sále navodit. Výkony hudebníků i zpěváků publikum nadchly.

Díky zajímavé choreografii, kdy sbor nastupoval v některých scénách z hlediště, byli do děje vtaženi i diváci. Sbor nehrál roli pouhé „vycpávky“ - ale naopak, byl rovnocenným partnerem sólistů. Dojem celého vystoupení ještě umocnily velice pěkné kostýmy, které si účinkující šli sami.

Musica Animata nám svým vystoupením udělala opět radost. Potěšila nás o to víc, že v řadách jejích členů jsou i naši budišovští spoluobčané. Nezbyvá než poděkovat za jedinečný zážitek a už dnes se těšit na nová vystoupení.

Dýňobraní

1. října 2000 „Pod Hrázkou“

Už na jaře se začaly ženy připravovat na ukončení sezóny „Pod Hrázkou“ vysázením dýní k okrase i užitku na svých zahrádkách a zahradách.

Všichni, kteří přišli, si mohli nejdříve prohlédnout výstavku dýní nápaditě naaranžovaných, aby dali svůj hlas nejlepšímu výtvoru.

Dýňobraní bylo zahájeno poděkováním a malou odměnou dětem, které nejvíce spolupracovaly při všech akcích v letošním roce.

Tentokrát nesoutěžily děti, ale pro pobavení soutěžili dospělí v těchto disciplínách:

okrajování brambor ve dvojici,

jízda s kotoučem přes parket a zpět,

krouhání zelí – nakrouhání, vypaření nohou a šlapání,

pojídání švestkových knedlíků ve dvojici, kdo dřív,

kteřá dvojice dřív sní bramborovou placku (pekáč), kousáním z obou konců,

kteřá žena vypije dřív pivo,

soutěž v sázení brambor přes parket a sbírání zpět,

tanec ve dvojici s ubíráním klobouků.

Soutěže byly rozmanité, prsty zůstaly celé a žaludky to také vydržely. Proč ne, vždyť na vše dohlížela s humorem „zdravotnická hlídka“!

Další ukázkou šikovnosti budišovských žen byly napečené buchy, štrůdly, šišky a placky určené všem k ochutnání.

Parket byl opět pěkně vyzdoben barevnými papírovými draky. Ani větrné podzimní počasí neodradilo účinkující a diváky od zapojení se do her i tance.

Marie Bátorlová

Globalizace

Budišov, jednoho podzimního dne. Jihomoravské energetické závody oznámily, že dnes nepůjde elektrický proud. Sedím ve ztichlém domě. Nelze zapnout žádný přístroj, který by mi mohl poskytnout rozptýlení. Na elektrickém sporáku si dnes nic neuvařím. Neteče voda – čerpadlo nepracuje. Nelze spláchnout záchod. Je tma – žárovka bez proudu je k ničemu. Je zima – voda v topení neproudí. Kdybych se narodil před sto lety, mohl bych se v podobné situaci zlobit jen sám na sebe, že jsem včas nenaštípál dřevo a nenanosil vodu. Ale dnešní člověk má svůj život ve vlastních rukou mnohem méně, než měl kdykoliv v minulosti. Můžeme jen nadávat na ty druhé. Na lidi, kteří ovládají důležité kohouty, ventily a spínače. Sedí stovky kilometrů od nás a my je ani neznáme. To oni nás mohou kdykoliv odstříhnout od životodárných drátů a my se nemůžeme bránit. Jediným kliknutím na počítači převádějí miliardy z jednoho kontinentu na druhý. Z jejich vůle se mohou zhroutit měny a zkrachovat banky. Mezinárodní měnový fond, který to vše řídí, zřejmě dostal v září v Praze napráskáno málo.

G. Monticola

Hmotninka

Tak už jsem se rozhodla – koupím si novou hmotninku. Nutně ji potřebuji, neboť ta moje už špatně hmotní (či hmotí?). Možná, že je to tím, že celý život počítala hmotnost nějaké hmoty. Ona to vlastně nedělala. Ona prostě vážila. A ať ty hmoty byly cukr, mouka, máslo nebo maso, byly vždy nějak těžké, zkrátka měly nějakou váhu.

Dříve mi hned, jakmile jsem na ni položila třeba kus uzeného, ihned a spolehlivě ukázala, že je to 95 dkg.

Dnes ale? Ten stejně veliký kus neváží nic, nýbrž má hmotnost 95 dkg. A toto je na tu moji starodávnou váhu s mosaznými miskami příliš složité. Je to na ni moc, nezvládá to přeškolení do moderní doby a nechce za nic na světě hmotnit. Copak ona chápe, že jsme tak pokrokoví a vědečtí, že právě v jejím oboru předbíháme Evropu?

Předbíháme, vim to jistě. Přesvědčila jsem se o tom hned vedle v Rakousku, když jsem se tam před několika dny ptala na hmotnost sítky plné pomerančů. Nikdo mi nerozuměl a to jsem se, ač znala německého jazyka, na to ještě doma připravila vyhledáním všech možných sloviček pro vyjádření hmoty a hmotnosti. Našla jsem slova jako: Stofflickeit, materie, stoff, masse a substanz.

Nezabralo ani jedno. Dívali se na mě, jako bych přišla z jiné planety. Dokonce se mi zdálo, že si významně tukali na hlavu. Porozuměli mi, až když jsem se zeptala kolik to ovoce váží. Na to mi se zřejmým ulehčením řekli, že 4 a 1/2 kg.

Já jsem si však myslila své. Oni zaostalci, kam se na nás hrabou. Ještě nedorostli a nedosáhli těch odborností, které ovládáme my. Vždyť jak učeně vypadá, když si v novinách přečtu zprávu o tom, že se narodil první český občanek o hmotnosti 3,10 kg. Však je to také hmota! Či ne?

Na vše se ale musí jít vědecky a proto chci i já hmotit (hmotnit) a hned zítra si koupím novou hmotninku.

Zdena Čechová

Několik vzpomínek na Pekařský rybník

Pekařský rybník, v nářečí nazývaný „Pekařské“, je dnes v rámci pronikání obecné češtiny nazýván „Pekařák“. Mám na něj první vzpomínky už z roku 1932, kdy jsem jako malé dítě s úžasem pozoroval hemžení hus a kachen na jeho hladině či napájení krav, když se vracely z pastvy. Občas bylo možno vidět i plavení koní. Při břehu na vhodném kameni právaly hospodyňky barevné prádlo. Rybník byl napájen nevydatným potůčkem, který výše proti proudu protékal těž požární nádrží („bazenou“) před Kašparovými. Přes obec byl jeho tok v tu dobu již veden rourami. My jsme si na rybníku pouštěli lodičky vyřezané z kůry a opatřené drubežím brčkem jako plachtou. Pod hrází se konávaly tancovačky, bylo tam i volejbalové hřiště, na němž se odehrávaly nesmiřitelné mače. Dodnes se v hladině Pekařského rybníka zrcadí siluety Michálkova, Krejčova a Kratochvílova domu. Protože jsme kamarádili s Kratochvílovými dětmi, mohli jsme se na rybník občas podívat i od nich z okna. Za slunného počasí odlesky hladiny vytvářely na stěnách čistěoučké kuchyně stále se měnící hru zrcátek a já jsem skoro záviděl, že tam nemohu také bydlet.

V zimě se na Pekařském pochopitelně o sto šest bruslilo. Jednou při oblevě se kluci vozili na krách a přeskakovali z jedné na druhou. Mezi nimi byl i můj bratr. Najednou mu

uklouzla noha a on zmizel pod hladinou. Toník Škarků – kovářů pohotově přiskočil a podal mu bidlo, aby se chytil. Ostatní pak pomohli bratra vytáhnout. Skončilo to jen velkou rýmou.

Jedeme na pole, červenec 1941 (foto Jaromír Zejda)

K Pekařskému se váže i jedna událost historicky cenná. Po prusko-rakouské válce u Hradce Králové v roce 1866 postupovali Prusové směrem na Vídeň mimo jiné od Velkého Meziříčí. Na cestě od Hodova k Budišovu se zastavili nejdříve na temeni Brdců, protože čtyři sochy sv. Gotharda na nárožích věže jim připadaly jako rakouské vojenské hlídky. Teprve když poznali svůj omyl, vjeli do Budišova.

K Pekařskému přijel malý jezdecký oddíl. Prusáci seskákali z koní, aby je napojili. Po chvíli strachu a váhání se k nim přiblížili i budišovští kluci. Mezi nimi i Jan Man (čp. 42), tehdy desetiletý. Blýskavé přílby, neznámé uniformy a především koně, to byl pro kluky zážitek. Malého Jana upoutal zejména kůň, v jehož boku zela ošklivá, krvácející rána. Voják nabíral vědrem vodu z rybníka, namácel do ní houbu, ránu vymýval a studenou vodou se snažil zastavit v ráně krvácení. Když si všiml účasti ve výrazu tváře kluka, podal mu houbu a posunky dal najevo, aby v jeho práci pokračoval. Malý Man nevěděl, má-li se bát více Prušáka, nebo neznámého, neklidného koně. Strach z vojáka byl silnější, a tak poslechl a ránu vymýval a houbu v ní tiskl. Zážitek na celý život.

Tak to pan Man vykládal svým potomkům. Ještě i v mých vzpomínkách zůstal: pomalu se šourající stařeček ze dvora do výměnku. Podržel se dveří a zašel do kuchyně. S námi již řeči nenadělal.

V posledních desetiletích význam Pekařského rybníka postupně klesá. Dále slouží především jako požární nádrž, poskytuje vodu pro zalévání hrobů. Jeho osud asi bude zpečetěn v okamžiku, kdy mu vodovodní hydranty odejmou i tu poslední funkci požární nádrže.

Jan Zejda

Michal Hnízdil – budišovský varhaník

Při pročítání Budišovského zpravodaje, kde se objevují postupně jména těch, kdo se do historie městečka nějak výrazně zapsali, nemohu nevzpomenout pana Hnízdila, učitele hudby, sbormistra a především varhaníka. Moje první vzpomínka se týká jeho varhanní praxe při nedělních bohoslužbách. Bylo to za časů faráře Msgr. A. Kratochvíla. Pan Hnízdil odehrál ranní mši a ihned se vracel do svého domku, aby začal vařit. Byl totiž na všechno sám. V jeho kuchyni byly dvě postele: na jedné ležela jeho nemocná maminka, na druhé jeho nemocná manželka. U sporáku musel pan Hnízdil pracovat velmi rychle, protože za 5 minut 10 již utíkal pod našimi okny zpět do kostela na „velkou“. Jakmile odehrál první píseň, začínal pan farář kázání. To byla opět pro varhaníka chvíle volná a on běžel zpět domů. Chlapi, co postávali u sakristie či na kůru, říkali, že běží zadělat na buchtu. Varhaník s panem farářem byli domluveni, že pan farář bude kázat vždy podle věžních hodin. Proto pan Hnízdil co chvíli při vaření vybíhal z kuchyně na dvorek, aby pohlédl na věž. Potom se opět rychle vracel do kostela na kůr. Velké svátky, pohřby, svatby, to vše se do jisté míry odehrávalo v jeho režii. Občas se v jeho bytě scházivali zpěváci, aby nacvičili něco na Vánoce či Velikonoce. Když bylo teplo, zpívali na dvorku za doprovodu jeho harmonia. O Božím těle, kdy po městečku byly rozestavěny oltáře, převážel pan Hnízdil v mírném poklusu své harmonium od oltáře k oltáři na trakaři.

Za války, když začínající Gustav Brom vydával sešity nazvané Album mladých houslistů, chodili jsme k Hnízdilům s bratrem Karlem hrát. První housle hrál pan Hnízdil, druhé Joža Čírtek, který bydlel u Černých na „Véhunkách“, zbytek my s bratrem. Pan Hnízdil měl takové muzicírování rád a uvařil nám k tomu do malovaných hrnků k pohoštění trochu čaje. Podle vzpomínek Františka Horkého hrával pan Hnízdil i v sokolském orchestru na violu. Nebyl to totiž žádný samouk, ale v Brně školený varhaník. Však měl také razítko: Michal Hnízdil, Budišov č. 57, varhaník.

Varhany za jeho časů byly starým nástrojem, v němž leckterá píšťala již byla němá a místo knoflíku jednoho rejstříku musel pan Hnízdil tahat za drát s očkem. Mne na varhanách nejvíce fascinovalo šlapání měchů. To bylo za mého mládí výsadou odrostlejších kluků, jako byli: Jenda Vápeníček, Bohouš Voneš a Jarda Tesař. Když jsem povyrostl, bylo mi také dovoleno několikrát to zkusit. Nebyla to žádná lehká práce. Pedál se musel sešlápnout celou vahou těla, a to opakovaně, aby se ukazatel naplnění měchů vzduchem pohyboval stále jen mezi dvěma ryskami. Když pan Hnízdil zahrál forte a ještě k tomu i na pedály, muselo se šlapat pořádně rychle. Okamžik, když se člověk na zvednutém pedálu vznášel kdesi u klenby kůru (to platilo zvláště o dlouhánovi Tesařovi), vypadal skoro jak artistické číslo.

Pan Hnízdil, aby uživil sebe a své dvě nemocné ženy, musel však vedle hudebníka být i zemědělcem. Při aleji od zámku na Věterák měl políčko a na něm i maličký ostrůvek lesa. Na políčku vždy trochu obilí, brambor, doma pak na zahradě trávu, v chlívkou prasátko, kozu, pár slepic a králíků. Jediný hřích, který si dopřával, bylo kouření. Kouřil ty nejlacinější cigarety. Při vdechnutí kouře se mu obě hubené tváře navzájem přiblížily tak, že kdyby tam nebyl jazyk, snad by se i navzájem dotkly.

Po válce, aby si finančně pomohl, přijal navíc funkci obecního hlídače. Když tak ke všem pracím přibýlo i každodenní nevyspaní, začal pan Hnízdil pokašlávat a chřadnout. Smysl pro humor však neztrácel. Říkal: „Dokud kašlu, tak je to ještě dobré“. Pak pohřbil maminku a brzy i manželku. Sám zemřel 18. dubna 1950 ve věku 52 let.

Představuji si, že je určitě v nebi, kde si rozumí především s Františkem z Assisi a svatou Cecílií, patronkou varhaníků. Občas si ale po několika kamenných schodech odběhne do trafiky, kde ho přivítá kulaťoučká paní Robotková, pantáta Robotka i jeho sestra, které se zde na Zemi říkalo „Jehla“, protože pořád při řeči šermovala rukama, jakoby šila. Michal Hnízdil si zapálí cigaretu, labužnický vdechne voňavý kouř a pak opět poklusem běží zpět za svými nebeskými povinnostmi.

František Pavlas

Houby v okolí Budišova - II

Z celkového množství asi 140 druhů holubinek, vyskytujících se v České republice, jsem v okolí Budišova našel kolem 40 druhů, z nichž je asi jedna třetina jedlých a dobrých hub. Holubinky jsou masité a krásně zbarvené houby, které od nepaměti poutaly pozornost lidí. Mykologové o nich říkají, že jsou to květy lesa, protože se vyskytují ve všech barevných odstínech. Domnívám se, že většina houbařů, včetně těch, kteří sbírají pouze hřibovité houby, poznají, že jde o holubinku. Mají totiž charakteristický vzhled a jejich dužnina je kruchá (při zlomení třeně se dužnina vláknitě nethrá, ale pěkně zlomí a připomíná dužninu jablka).

Rod holubinka – *Russula* je snadno poznatelný, horší je to však s určením druhu. Často je to opravdu oříšek i pro zkušeného mykologa a ke správné determinaci musíme většinou použít i mikroskop a nezřídka také chemická činidla, protože některé druhy se vyskytují ve více barevných variantách. Určování holubinek jen podle zbarvení klobouku může vést často k mylným závěrům. Vždy musíme brát v úvahu také barvu lupenů u mladých i dospělých plodnic, chuť a zbarvování dužniny a povrchu třeně poraněním a stářím. Holubinky však mají našťěstí pro praktické houbaře velikou výhodu v tom, že všechny mírně chutnající druhy jsou jedlé. Tedy pokud nejsou chuti ostré, palčivé nebo hořké a nepáchnou, můžeme je sbírat pro kuchyň. **Toto pravidlo však platí pouze pro holubinky a žádný jiný rod!**

Hodně holubinek je jedlých a některé mají přímo vynikající chuť, a proto se vyplatí je sbírat. Někdy můžete na několika čtverečních metrech nasbírat i plný košík, poněvadž často rostou ve skupinách. Pokud byste chtěli podle literatury určovat holubinky (nebo jiné houby), je nutné pečlivě porovnávat nalezenou houbu s **popisem**, protože vyobrazení nemusí být vždy dokonalé. Mějme také na paměti, že houby jsou velmi variabilní jak barevně, tak i tvarově či velikostí. Žádný druh holubinky našťěstí není skutečně jedovatý. Po požití palčivých nebo hořkých druhů se maximálně dostavuje zvracení a posléze i průjemy, neznáme však žádný vážný případ otravy po požití u nás rostoucího druhu holubinky.

Jednou z nejchutnějších holubinek je holubinka namodralá (*Russula cyanoxantha*), která má klobouk 6 – 15 cm v průměru, ztuha masitý, pevný a pružný, za vlhka slizký a lesklý, v dospělosti uprostřed prohloubený a zbarvený v různých odstínech modré, fialové nebo i zelené barvy. Lupeny má čistě bílé a **pružné** (přejedeme-li po nich palcem, nepolámou se), chuť je sladká, příjemná. Ostatní druhy holubinek mají lupeny křehké a lámavé; výjimku tvoří h. pružná – *R. farinipes*, tu jsem však v okolí Budišova zatím nenašel. H. namodralou a následující dva druhy vřele všem houbařům doporučuji ke

sběru na jídlo. Jsou totiž poznatelné již makroskopicky (pouhým okem) a naučíte se je určitě po nějakém čase znát i bez ochutnávání, nicméně, protože jsou holubinky velmi proměnlivé barevně, pro jistotu zkoušku ochutnáváním doporučuji. H. mandlová (*R. vesca*), je dalším velmi chutným druhem s kloboukem 6 – 12 cm v průměru. Pokožku má kalně masově nebo růžově červenou, pleťově růžovou až vínově hnědou. Lupeny jsou v mládí bělavé, stářím, stejně jako dužnina a třeň, okrové. Třeň se směrem k bázi zužuje. Roste pod listnatými i jehličnatými stromy. H. nazelenalá (*R. virescens*), má klobouk šedozelený až brčálově zelený a charakteristicky **políčkovitě rozpukaný**. Je jedlá, velmi chutná a snadno poznatelná, bohužel se však v okolí Budišova vyskytuje velmi řídkce. Roste ve světlých lesích všeho druhu.

Naopak velmi hojným druhem je zde h. révová (*R. erythropus = xerampelina*) s kloboukem 6 – 14 cm v průměru v mládí vyklenutým, v dospělosti na středě prohloubeným s pokožkou jasně až zářivě červenou až karmínově červenou, na středě tmavěji zbarvenou, často načernalou až černou. Lupeny jsou v mládí krémové v dospělosti sytě krémově okrové. Třeň je červený nebo částečně červený. Dužnina stářím a zavádáním okroví a **pak dosti silně a zřetelně páchne po slanečcích**. Roste zde hlavně pod borovicemi ale také pod smrky a modřínů. Je jedlá a dobrá, slanečkový pach se varem téměř ztratí.

Dalším hojným druhem je h. dívčí (*R. puellaris*). Je to drobná holubinka s kloboukem 3 – 5 cm v průměru, zbarveným purpurově, kalně červeně až vínově červeně, s okrajem uzlinatě brázditým a lupeny bělavými, ve stáří okrovými, třeněm bílým a v dospělosti stejně jako dužnina okrovějícím. Roste pod borovicemi, smrky a modřínů. Pro kuchyni nemá pro svoji drobnost a křehkost význam. H. bílá (*R. delicata*) je celá špinavě bílá. Svým vzhledem připomíná bíle zbarvené ryzce, ale její dužnina na rozdíl od ryzců neroní mléko. Klobouk je nálevkovitý, 5 – 15 cm v průměru. Podobná h. akvamarínová (*R. chloroides*) má hustší lupeny a v místě jejich přirůstání ke třeni mívá modrozelený kroužek. Tyto holubinky nejíme. Statná h. černající (*R. nigricans*) má špinavě bílý, pak hnědý a ve stáří černohnědý klobouk o průměru 8 – 15 cm. **Lupeny jsou velmi řídké a tlusté**, poraněním červenají a pak černají stejně jako dužnina a celá plodnice ve stáří. Je jedlá a velmi snadno poznatelná. H. smrdutá (*R. foetens*) má klobouk okrově zbarvený, 7 – 14 cm v průměru, v mládí mazlavý a slizký, dužninu velmi palčivou a nepříjemně páchnoucí. Radíme ji mezi jedovaté druhy. Roste ve skupinách v lesích všeho druhu. V jehličnatých lesích rostoucí h. tečkovaná (*Russula vinosa = punctata*) s vínově červeným až vínově hnědým 6 – 12 cm velkým kloboukem, pokožkou hlavně na středě bíle krupičkatou (tečkovanou) a bílým, ve stáří šednoucím třeněm, se k jídlu nehodí. Krásně zářivě červeně zbarveným druhem je h. sličná (*R. lepida*) se třeněm většinou červeně nadechlým a nápadně tvrdou dužninou s mírnou, pak mentolovou chutí, roste ve všech typech lesů. Spolu s následujícím druhem je to jedna z nejkrásněji zbarvených holubinek. K jídlu se však nehodí. Podobně červeně zbarvená je i h. vrhavka (*R. emetica*), jejíž chuť je velmi palčivá. Klobouk má 5 – 8 cm v průměru a lupeny a třeň jsou čistě bílé. Roste výhradně pod jehličnatými stromy na vlhčích místech a je samozřejmě nejedlá. Velmi hojná je zde h. trávovězelená (*R. aeruginea*) s kloboukem šedozeleně až olivově zbarveným, 5 – 12 cm v průměru, pokožkou až do poloviny sloupatelnou a bílými až

krémovými lupeny. Je to jedlý druh rostoucí pod břízami a smrky ve skupinách. Její lupeny mívají někdy v mládí ostrou chuť.

V tomto příspěvku se samozřejmě nezmiňuji o všech nalezených druzích v tomto regionu, vybral jsem jen významnější s ohledem na jejich hojnost a praktické využití.

Hlavní zásady pro sběr holubinek na jídlo :

- nejvíce palčivých a hořkých a tudíž nejedlých holubinek je mezi červeně zbarvenými druhy
- bílé a okrově zbarvené holubinky se k jídlu nehodí
- ty druhy holubinek, které mají příjemnou chuť, tj. nepálí, nejsou hořké nebo jinak nechutné a nepáchnou, jsou jedlé
- holubinky se hodí na smažení, do různých směsí, houbových karbanátků, k nakládání do octa a kloboučky mladých plodnic můžeme smažit jako řízek
- holubinky nejsou vhodné na sušení

*Alois Vágner
Botanické oddělení MZM v Brně
houbařská poradna*

Práce na zatravnění hřiště pokročily

V průběhu měsíců října a listopadu finišují zemní práce na budoucí travnaté ploše fotbalového hřiště za školou.

Ve spolupráci s místním ZD a firmou PERMON bylo na hřiště navezeno z Hodova téměř 100 nákladních aut zeminy, která se použila na nutné dorovnání plochy a vytvoření potřebného sklonu k bočním stranám hřiště, nutného pro odtok přebytečné vody. Dorovnání plochy bylo provedeno zapůjčeným grejdrem a trvalo celé tři dny. Poté vyběhli na hřiště hráči místního Sokola od nejmladších až po ty nejstarší a provedli sběr kamene. V sobotu 11. listopadu provedlo 15 brigádníků položení betonových obrubníků kolem hrací plochy.

Vedení TJ Sokol má v letošním roce ještě v plánu navezení a urovnání ornice na hrací plochu. Tyto práce byly již za vydatné pomoci místního ZD zahájeny.

V prvních jarních měsících roku 2001 bude provedeno poslední dorovnání a osetí hřiště firmou PARK, v. o. s., Dukovany, která mj. zajistí i úvodní hnojení a dvojí seč.

Stavební firma Josefa Slabého vybuduje přípojku vody na závlahu z rybníka Pivovárek. S otevřením nového travnatého hřiště se počítá na srpen až září 2001.

Výbor TJ Sokol Budišov

---

*JEN TU A TAM SE VLOČKA SNÁŠÍ LEHOUNCE
samotná tichost jak by padala...*

Jiří Jílek (Stýskání mé je výběr vod)

Bůh by mohl promluvit k člověku, který ho hledá, i takto: nevykládej si bázeň ke Mně tak, abys musil být posedlý hrůzou. Mohu dopustit a dopouštím věci, při nichž hrůza a děs nemá pro člověka meze. Takové věci tě mohou postihnout. Žádáš mne občas o splnění rozličných přání. Někdy je splním hned, někdy vůbec ne, jindy je splním později. Při tom všem záleží velice na tobě a tvém postoji k přáním, které máš. Abys měl něco ze života, nesmíš vědět, co tě čeká. Jinak bys přec neměl proč do života vstupovat, neboť život bez náhod a bez budoucnosti, obestřené tajemstvím, by neměl pro tebe smyslu. Vždyť vnímavému naznačuji i tak až dost. Právě tolik, aby mohl ze svého života něco udělat. V důsledku toho si prosím nevykládej každý pro tebe příznivý nebo nepříznivý jev jako něco, co můžeš posuzovat podle vědecké zákonitosti světa. Vědecká zákonitost světa je něco docela jiného. Můžeš si však z ní vzít jedno poučení: být opatrný a nepřijímat nic jako jistotu, kterou dávám Já, získal jsi mnoho. Nejsem vždycky tak daleko, jak myslíváš. Na cestě, kterou jsi nastoupil, abys vyhledal Mne, se nemusíš nikdy natrvalo zastavit. Pokračuj stále a všiměj si mých znamení, která jsou někdy dost nápadná, jindy nenápadná. Na scesti se můžeš přitom také dostat, neboť i to je nejistota, kterou máš přijmout jako jistotu. Vždyť co bys mohl očekávat od života, kdyby sis mohl být jist, že nezabloudíš?

(Z deníku Jana Rychlíka, 10. února 1955 – Revolver Revue č. 39)

Vánoční pozvánka do budišovského kostela

den	svátek	začátek bohoslužeb
neděle 24. 4.	4. neděle adventní	7.30
	Štědrý den	21.00
pondělí 25. 12.	slavnost Narození Páně	7.30
úterý 26. 12.	svátek sv. Štěpána	7.30
středa 27. 12.	svátek sv. Jana, evangelisty	17.00
čtvrtek 28. 12.	svátek sv. Mláďátek	17.00
pátek 29. 12.		7.00
sobota 30. 12.	(s nedělní platností)	17.00
neděle 31. 12.	svátek sv. Rodiny Nazaretské	7.30
	(zakončení občanského roku)	23.00
pondělí 1. 1. 2001	slavnost Matky Boží, Panny Marie	7.30
sobota 6. 1.	slavnost Zjevení Páně	17.00
neděle 7. 1.	slavnost Křtu Páně	7.30
Příležitost ke svátosti smíření v neděli 17. 12.		15.30 až 18.00

(Po uzávěrce)

Opona se znovu otevřela

Stalo se tak v pátek 24. listopadu 2000 v kulturním sále budišovské školy. Opona, na jejíchž záhybech se podepsal zub času, se po letech opět otevřela při premiéře pohádkové komedie Elce Pelce do Pekelce v podání Ochotnického divadelního souboru Budišov.

Vznik ochotnického souboru byl pro mnohé překvapením. Překvapením byla i obě vyprodaná představení v sobotu a neděli, která následovala po páteční premiéře pro děti ze školy. Snad největším překvapením bylo přesvědčivé ztvárnění jednotlivých postav pohádkové komedie členy začínajícího souboru.

K úspěchu představení přispělo i režijní vedení, volba kostýmů a kulis a v neposlední řadě ozvučení a osvětlení jeviště.

Nově vzniklý soubor navázal na dlouholetou a bohatou divadelní tradici v Budišově. Mnozí herci, kteří se na této tradici aktivně podíleli, seděli tentokrát v hledišti. Myslím si, že jim to nevadilo a s radostí se podívali na výkony svých následovníků.

Při odchodu ze sálu jsem zaslechl: „bylo to hezký, vid’?!“. Tuto krátkou zprávu bych ukončil konstatováním diváků – BYLO TO HEZKÝ!

Karel Pavlíček

SPORT

Podzimní část fotbalové sezóny 2000/2001

Redakce Zpravodaje oslovila trenéra mužstva dospělých Petra Piňose, jehož asistentem je Stanislav Chalupa, a požádala jej o zhodnocení podzimní části sezóny. Ten tak ochotně učinil a my Vás s jeho ohlédnutím rádi seznamujeme.

Hned na začátku upozornil na fakt, že fotbalové mužstvo nejsou pouze hráči a trenéři, ale i lidé, kteří provoz klubu zajišťují. Jedná se o členy výboru, hospodáře, maséra, pokladníka a další, kteří se spolupodílejí na úspěchu i neúspěchu oddílu.

Samotnou „půlsezónu“ řadí mezi zdařilé a úspěšné i přes dílčí neúspěchy. Mužstvo se nachází po ukončení podzimní části soutěže na 6. místě s 19 body při skóre 25:27. Z vítězství se hráči radovali 6×, 1× remízovali a 6× okusili porážku. Trenér se také krátce ohlédl za jednotlivými utkáními.

ležící zleva: J. Patočka, Z.Koš

klečící zleva: T. Svoboda, P. Karas P, L. Hlaváč, J. Karas, J. Herbst, R. Vašíček, R. Ležák, M. Chalupa a P. Dostál.

stojící zleva: předseda klubu A. Večeřa, masér M. Vávra, M. Tomek, J. Doležal, P. Dítě, M. Koš, D. Kašpar, L. Komínek, P. Kazda, trenér P. Piňos a asist. tr. S. Chalupa.
chybí: A. Tesař

„Sezónu jsme nezačali dobře a po vlažném a nevýrazném výkonu v Rapoticích (1:3) následovala až příliš krutá porážka doma od Opatova (1:5). V tomto zápase nebyla hra nejhorší, hrubé chyby však soupeř nekompromisně trestal.

Po nevydařeném začátku jsme odjížděli do Radkovic, jejichž sílu v té době nikdo neznal. Zde jsme vydřeli vítězství (2:0) a získali první cenné body z hřiště soupeře. Následovalo utkání doma (tedy na hřišti v Hodově) s Chlístovem. Na hře našeho mužstva byl vidět určitý návrat sebedůvěry a, i když soupeř po přestávce vyrovnal naše rychle nabyté vedení, vítězství jsme strhli na svoji stranu (3:1).

Na utkání v Šebkovicích jsme odjeli nekompletní, což ovlivnilo náš výkon. Přestože nejsme zvyklí komentovat výkon rozhodčího (mimořádně v této sezóně ve většině utkání bylo rozhodování korektní), v Šebkovicích nás rozhodčí poškodil. Výsledkem byla porážka (1:2). Třebenice jsme porazili (3:0) po dobrém výkonu. Následná porážka v Třebelovicích (1:3) byla zbytečná. Po prvním (z naší strany dobrém poločase) přišel v druhé půli nepochopitelný výpadek. Přestože jsme vedli, body jsme nedovezli. Domácí utkání s Náměští B bylo zdařilé (4:2). Vedli jsme již 4:0 a hráli dobrý fotbal. Škoda nevydařeného závěru, kdy jsme dvakrát inkasovali.

Jeden z nejlepších a především nejbojovnějších výkonů jsme předvedli v Čechtíně. Hráči se vzájemně hecovali a podali obětavý výkon. Mužstvo Čechtína nebylo fotbalově horší, ale my jsme měli větší vůli po vítězství. Vítězství (4:2) si velice vážím.

S vedoucími Kouty jsme podali disciplinovaný a taktický výkon. Koutům jsme herně stačili. Jejich úvodní nápor jsme »přežili« a potom jsme byli v některých fázích zápasu i lepší. Dělbba bodů (1:1) byla spravedlivá.

V Mohelně jsme prohráli (0:5). Prohráli jsme zaslouženě, i když výše porážky je dosti krutá. Příčin bylo několik. Brzo jsme dostali dva »slepené« góly a během utkání došlo ke zranění tří našich hráčů. Nutno přiznat, že naše nasazení se s předchozími bojovnými výkony zdaleka nedalo srovnat.

Předposlední utkání s BOPO B (4:0) zpočátku nebylo jednoduché, ale v závěru se změnilo v exhibici. V Čáslavicích jsme potvrdili nepříliš dobré výkony z hřišť soupeře a vcelku zaslouženě prohráli (0:3).“

V závěru Petr Piňos poukázal na fakt, že umístění v tabulce je o to cennější, že okresní přebor za posledních asi šest let velice vyspěl. Vedle zatrvání většiny hřišť k tomu přispělo zvýšení kvality hráčů. Téměř v každém mužstvu hraje hráč se zkušeností až po divizi, přičemž v některých mužstvech (Opatov, Kouty) je těchto hráčů většina a nezřídka tato mužstva nehrají se svými odchovanci, ale s hráči z jiných, kvalitnějších klubů.

„To vše není náš případ. Budišov má z kádru 18 hráčů 15 svých odchovanců a je posílen třemi hráči odjinud. V tom vidí vedení hlavní smysl a do budoucna směr, kterým se hodlá ubírat. Výsledky se možná nedostavují tak rychle a nejsou tak oslňující, ale stabilní vývoj klubu je prioritou.

Na závěr celý realizační tým děkuje všem hráčům za odvedené výkony a divákům, kteří v hojném počtu přišli povzbudit své mužstvo na hřiště v Hodově.

Ted' nás čeká odpočinek do 21. 1. 2001, kdy bude zahájena zimní příprava čítající tři tréninky týdně (1× tělocvična a 2× venku) a přípravná nutkání, která budou sehrána na hřištích soupeřů. A pak již znovu nastane kolotoč jarních utkání, ve kterých bychom chtěli být alespoň tak úspěšní jako na podzim.“

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

Oznámení

Před 34 roky zemřel náš otec, František Tesař.
Život ho stál mnoho sil, a proto nebylo dost času společně
sdílet naše radosti i starosti.

*Vzpomínají synové
Rostislav a Vladimír Tesařovi*

Přehled srážek v září až listopadu 2000

září:	31,4 mm
říjen:	49,2 mm
listopad:	26,6 mm

Zamyšlení na Budišovském zpravodajem

Před lety naši starší spoluobčané mohli pročitat zprávy z několika stránek „Budišovského okénka“. Vycházelo pouze krátký čas a po dlouhá léta jsme byli svědky naprosté odmlky ve vydávání písemných zpráv o dění v Budišově.

Již dva roky pravidelně čtvrtletně vychází Budišovský zpravodaj, který je v prodeji ve vybraných prodejnách. Při jeho čtení se dovídáme, co je nového v obci a co se v blízké době chystá. Do zpravodaje přispívají svými náměty ti občané, kteří mají naši obec rádi, i když mnozí již v Budišově nežijí. Při čtení zpravodaje se usmíváme nad obrázky ze starých časů a připomínáme si doby dávno minulé a významné osobnosti Budišova. Líbí se nám zprávy kulturní, sportovní i náčrty turistických tras v okolí obce.

Kdo nám tyto hezké zážitky připravuje? Hlavně se o to přičinil redaktor Karel Pavlíček, jemu patří především dík, neboť se věnuje obsahu a úpravě Budišovského zpravodaje. V jeho práci mu pomáhá redakční rada.

Nyní na konci roku vřele děkujeme za pěkné chvíle při pročitání zpravodaje. Do nového roku 2001 přejeme všem dopisovatelům a redakční radě dobré zdraví, mnoho nápadů a námětů do další práce.

čtenářky z Budišova

Těší nás, že Budišovský zpravodaj (náš i Váš) je čten a nekončí v koši. Využíváme této odezvy a ještě jednou Vás prosíme o spolupráci. Všichni, kdo máte rádi tuto obec a její nádhernou okolní krajinu, podělte se o své pocity s ostatními. Může to být formou poznámek, Vašich vzpomínek, popř. hotových textů, historických fotografií a v neposlední řadě reakcí na současné dění kolem nás.

Zpravodaj není jen záležitosti nás redaktorů, ale všech, kterým na naší obci záleží!

Redakce přeje všem svým čtenářům pokojné prožití vánočních svátků, požehnaný nový rok 2001 a úspěšný vstup do nového století a tisíciletí.

PŘÍLOHA 4/2000: Historie městečka Budišova, část 4 - 1974 až 2000

Budišovský zpravodaj č. 4/2000

Vychází čtvrtletně. Ev. č. min. kultury R 113 10022 99

V prodeji: Noviny, Helena Kafoňková; Ko- Tex, Helena Kostecká; Obuv, hračky, Lidka Poskočilová; Zelenina, Petr Kosina; Potraviný ZD Budišov, Zdeňka Nováčková.

<http://www.horacko.cz/budisov/zpravodaj>

Cena Zpravodaje: 5,- Kč

Vydává: Obecní úřad Budišov, IČO 00289159, tel. 0618/875 110, e-mail: ou.budisov@horacko.cz

Redakce: Karel Pavlíček (e-mail karel_pavlicek@volny.cz, tel. 0618 / 875 212),

Mgr. Markéta Dosbabová, Mgr. Jiří Horák.

Vyšlo v Budišově dne 15. 12. 2000

Technická realizace: Ing. Ladislav Dokulil

Tisk Tiskárna Charvát, s.r.o., Velké Meziříčí

Uzávěrka tohoto čísla 10. listopadu 2000

Uzávěrka příštího čísla 28. února 2001

ZELLENINA KOSINA

*Veselé vánoce
a šťastný
nový rok.*

